

KETRIN HAJNI

**NADA
NOVOG
JUTRA**

Prevela
Branislava Radević-Stojiljković

— Laguna —

Naslov originala

Katherine Heiny

EARLY MORNING RISER

Copyright © 2021 by Katherine Heiny

All rights reserved.

Translation copyright © 2022 za srpsko izdanje, LAGUNA

Mome ocu

*Vidim zlato u vazduhu
I obećanja u našim potocima.
Vidim ljubav u našim srcima
I budućnost u našim snovima*
DŽES VUDS, „Zlato u vazduhu“

*Svet mi je na svetlu mio,
al' nije isti kao što je sinoć bio*
VIPIS, „Early Morning Riser“

2002.

DŽEJN JE UPOZNALA DANKANA mesec dana pošto se doselila u Bojn Siti. Slučajno je zatvorila vrata kuće ostavivši ključ sa unutrašnje strane, pa je morala da zamoli komšiju da pozove bravara. Sedela je predveče na ulaznim stepenicama, u pidžami – podučavala je drugi razred i bio je „dan za pidžamu“ – kad se Dankan dovezao u svom belom kombiju, istačkanom korozijom.

„Opa“, rekao je kad ju je video. „Koliko zapravo čekate?“

Tek je prešao četrdesetu, imao prilično zapuštenu, gustu crvenkastosmeđu kosu i pune brkove. Oči su mu bile smeđe sa pegicama boje ćilibara, a crte simetrične kao da mu je lice isečeno od papira i previjeno napola. Srednje visine, srednje građe, obučen neodređeno, u farmerke i košulju od džinsa, pa ipak se živo isticao, kao predmet fotografije sa maglovitom pozadinom. Džejn je izgledao kao s reklame za papirne ubruse „broni“, i ništa manje zgodan.

„Samo dvadesetak minuta“, odgovorila je. Ustala je i rukom pokazala ka ulaznim vratima. „Bojim se da ćete morati da probušite bravu.“

„Oh, sumnjam“, odvratio je Dankan. „Kladim se da ćemo naći drugi način da uđemo. Ljudi uvek misle da su im kuće

totalno bezbedne zato što imaju dve brave na ulaznim vratima, a onda me zovu i ispostavi se da pola godine spavaju uz otvoren prozor spavaće sobe. Hajde da se prošetamo oko kuće.“

Polako su obilazili kuću. Bila je to lepa prizemna kućica, bela s crnim prozorskim kopcima. Dankan je stalno zastajao da pogleda cvetne leje. „Takođe je moguće da su prethodni vlasnici ostavili ključ ispod lažnog kamena ili tako nečeg.“

Sa zadnje strane kuće Dankan je pokazao prozor kupatila. „Evo, o tome sam govorio. Mogu da izbijem okvir s mrežom i da uđem ako prozor nije zaključan.“

„Važi“, odvrtila je Džejn krotko.

Zavukao je vrh šrafčigera ispod ivice rama s mrežom i izbacio ga sa uznemiravajućom lakoćom. Uhvatio ga je jednom rukom. „Ovde nema mnogo kriminala“, rekao joj je, „ali prošle godine se Šerlin Talbot probudila i u svojoj kuhinji zatekla nekog čoveka kako pravi sebi sendvič sa šunkom. Bio je bezopasan – ispostavilo se da je gost kod Mesijevih i toliko se bio napio da je zaboravio u kojoj kući oni žive. Pa ipak, ne bih voleo da se to vama dogodi.“

Dovukao je Džejninu kantu za đubre, popeo se na nju, gurnuo prozor i otvorio ga. Uvukao se unutra i za minut otvorio ulazna vrata i pozvao je.

Džejn mu je zahvalila i pozvala ga da ostane na večeri. Nikada ranije nije spontano pozvala nekog muškarca da ostane na večeri, ali bila mu je zahvalna jer joj nije ništa naplatio. Osim toga, nije zaista razgovarala s nekim muškarcem otkad se tu doselila, ako ne računamo onog starijeg čoveka koji ju je zamolio da mu pomogne da nađe svoj automobil kod supermarketa *Glens*.

Džejn je imala dvadeset šest godina, bila je visoka i vitka, s tamnoplavom kosom koja je lepo izgledala vezana u konjski rep, i nije joj trebalo mnogo šminke. Sa ovim poslednjim imala je sreće jer se retko šminkala. Obrve i trepavice bile su joj prirodno tamne uprkos svetloj kosi, a svetloplave oči bademaste,

s pomalo spuštenim kopcima zbog kojih je bilo teško naneti senku za oči, a i bez svrhe. (To ju je mnogo zbunilo kad je, kao tinejdžerka, pratila uputstvo „korak po korak“ iz časopisa – čekaj, kakav je ovo nabor na kapku? Zašto izgleda potpuno isto i posle i pre šminkanja?) Imala je prav nos i pune usne. Bila je vrlo lepa kad se seti da sedi uspravno, i dovoljno lepa kad sedi zgrbljena.

Za večerom – Džejn je napravila omlet i salatu – Dankan joj je ispričao da je zapravo stolar, specijalizovan za izradu stolova i stolica po meri, ali pošto je potražnja za tim mala, takođe restaurira antikvitetni nameštaj i pruža bravarske usluge, kao i to da je odrastao u jednom malom gradu u Gornjem Mičigenu, da je bio oženjen agentkinjom za nekretnine po imenu Agi, koja nije razlikovala širokoustu rečnu ribu od one s manjim ustima. (Džejn nije bila sigurna da li je to samo detalj koji opisuje Agi ili Dankanov razlog za razvod.)

„Gde je Agi sada?“, upitala je.

„Gde?“ Dankan je delovao zbunjeno. „U ovo doba noći verovatno je kod kuće, mislim. Preko, u Alis stritu.“

„Oh“, kazala je Džejn. „Nisam shvatila da živi ovde.“

„Aha, živi, u lepoj maloj kući. Još joj kosim travnjak.“

Džejn je savijala salvetu u sve manje trouglove. „Mora da ste vrlo bliski.“

„Ne znam baš da li smo *bliski*.“ Dankan je uzeo zalogaj omleta. „Dovoljno smo dobri prijatelji, pretpostavljam, s obzirom na to da me je ostavila zbog Garija Polničika iz osiguravajuće kompanije *Stejt farm*, i venčani su već skoro deset godina.“

„Zašto Gari ne kosi travnjak?“, upitala je Džejn.

„Ne voli to da radi, a meni ne smeta da kosim“, odgovorio je Dankan. „Osim toga, on mi pomaže oko poreza.“

Dankan je mnogo pričao. Ispričao je Džejn da treba da kupuje jaja na farmerskoj pijaci, i da nikad ne naručuje čorbu od školjki u restoranu *Roberts*, i da zubar ima problema s pićem, ali uglavnom je u redu kad zakažeš pre podne, i da Bredli Rid, koji

živi na uglu, ima običaj da posmatra dvogledom ljude ako ostave dignute roletne, i da je pljeskavica u krčmi *Bojn rover* bez premca, a kasnije joj je rekao: „Ja sam najsrećniji muškarac u Bojn Sijiju“, kad joj je svukao donji deo pidžame dok je ležala na sofi.

„Ali Bojn Siti ima samo dvesta ljudi!“, protestovala je Džejn. Dankan se zamislio. „Zapravo više od tri hiljade.“

„Pa ipak, treba da kažeš 'u univerzumu'“, rekla je.

„Može li 'u Severnom Mičigenu'?“ Dankan je prelazio rukama po unutrašnjoj strani njenih butina. „Je l' to dovoljno? Ja sam najsrećniji muškarac u Severnom Mičigenu.“

To je bilo u petak, i ni on ni ona nisu izašli iz kuće do ponedeljka ujutru, kad je Džejn morala u školu.

BILA JE TO TEK TREĆA GODINA otkad je Džejn počela da predaje. Moglo bi se reći da je još uvek sticala iskustvo.

Prve dve godine bavljenja tim poslom – jedna godina u Grand Rapidsu i druga u Betl Kriku – organizovala je prvi dan škole tako da bude zabavan i uzbudljiv koliko god je to moguće: detaljan obilazak škole, potragu za skrivenim predmetima, igru vremenske kapsule, igru sinonima, igranku, sklapanje lego kockica, vajanje gline. Kao rezultat toga, i Džejn i njeni učenici su već do pola četiri bili iznemogli od umora, upalih očiju i obešenih vilica, a sutradan se niko nije sećao gde se nalazi toalet.

Konačno je shvatila da su – iako zvanično počinju drugu godinu školovanja (i više ako su išli u predškolsko) – učenici drugog razreda očigledno preko leta izbrisali sve prethodno školsko iskustvo sa svog hard-drajva. Morali su ponovo sve da nauče, kao pacijenti posle moždanog udara: kako da nađu svoju klupu, kako da ne šire ruke i laktove, kako da drže olovku, kako da drže makaze a da se ne poseku, kako da skidaju i oblače jakne, kako da puštaju vodu u toaletu – u nekim slučajevima kako da *naciljaju* toalet – i da posle operu ruke.

Morali su ponovo da nauče i školski dnevni ritam. Neka deca su još bila u letnjem režimu i dolazila su u školu pospana pa bi se oko deset ujutru naglo preнула i pogledala oko sebe iznenađeno, kao da su im misli tek tad uhvatile ritam s telom. Drugi pak, kojima je još u svežem pamćenju bila popodnevna dremka (na primer dan pre polaska u školu), posle ručka su sporo treptali i klatili glavom barem sat vremena. Barem tri učenika su prvoga dana škole uvek skretali pogled ka satu u tri i dvadeset pet, a onda odbrojavali preostale sekunde. (Možda bi ih i više to radilo, ali jedva da je iko od njih upamtio kako se gleda na sat.)

Ove godine Džejn je organizovala prvi dan škole krajnje jednostavno. Jedini materijal za pisanje bile su debele olovke s trostranim telom i meki papir na linije s razmakom od dva i po centimetra. Table od plute bile su prazne, a većinu izložениh plakata okrenula je prema zidu ili ih je prekrila običnom smeđom hartijom. (Njena učionica je izgledala kao pozadina fotografije taoca koja dokazuje da je još živ.) U kutiju za igračke stavila je samo obične drvene kocke, nije bilo autića i kamiončića, domaćih životinja ni igračkа-namirnica. Sto za likovno bio je prekriven najobičnijom mesarskom hartijom i krejonima za crtanje, samo osnovnih boja. U „bibliotečkom uglu“ bile su samo jednostavne slikovnice od debelog kartona, ništa duže i nepoznatije od *Veoma gladne gusenice*.

Dan su počeli tako što su pravili bedževe sa svojim imenom (dečak po imenu Ted Berman podigao je ruku da pita Džejn kako se speluje njegovo lično ime) i odlagali patike za fizičko ispod klupa. Brojali su desetice do sto i diskutovali šta je veće a šta manje. Ponavljali su dane u nedelji i mesece u godini. („Ima ih samo dvanaest?“, upitao je Ted Berman. „Jeste li sigurni?“) Čitali su jednostavne reči koje je Džejn, svaku pojedinačno, ispisivala štampanim slovima na tabli, da bi zapamtili kako se pišu bez spelovanja, a onda im je Džejn glasno čitala slikovnicu *Grafalo*. Posle ručka su pravili postere „Sve o meni“, pa sedeli

u krugu i igrali se gluvih telefona, pa su do kraja dana učenici ostali prilično pri zdravoj pameti i svesni.

Drugoga dana je otkrila oglasne table, a u kutiju za igračke dodala drvene valjkove i trouglove. (Devojčica po imenu Ališa Svit zurila je u jedan trougao i mrštila se najmanje trideset sekundi, a onda je pitala kako se zove taj oblik.) Džejn je prostrla tepih sa Zecom Petrom u „bibliotečki ugao“ i na police stavila knjige Doktora Susa. Merili su dužinu uzice i vežbali sabiranje broja deset sa raznim drugim brojevima. Razgovarali su o porodicama reči i fonetici.

Trećeg dana Džejn je okrenula sve plakate licem prema učionici i dodala lepak, šljokice i traku na sto za likovno. Okačila je postere „Sve o meni“ po zidovima i rasporedila radne sveske po klupama. Ted Berman je uspeo da joj se obrati po imenu (dvaput od tri puta), a Pol Blenkenšip, redar prve nedelje, bio je odsutan samo dvadesetak minuta kad je odneo spisak prisutnih učenika u sekretarijat škole, treća vrata od učionice (prethodnog dana mu je trebao skoro ceo sat vremena). Džejn je podelila radne sveske iz matematike i kazala učenicima da otvore prvu stranu. I školska godina je počela.

A sad, samo tri nedelje kasnije, Džejn je patila od tako strašnog nedostatka sna posle vikenda s Dankanom da je na času poznavanja prirode morala da pusti video, pa je sedela za svojim stolom i trudila se da ne zadrema u zamračenoj prostoriji. Puštala je video i na času o zdravlju, a onda i na času poznavanja društva. Na kraju dana Keni Ratlidž je kazao da je proveo pred ekranom više vremena nego što mu je dozvoljeno za ceo mesec i da mu napiše preporuku da je odnese kući, majci.

DŽEJN JE IMALA JEDNU prijateljicu u Bojn Sitiju – Fridu Ficdžerald.

Džejn i Frida su se upoznale na druženju nastavnika uz sladoled, na samom početku školske godine (već samo to što se Džejn pojavila tom prigodom pokazuje koliko je očajnički

želela da upozna ljude). Druženje je održano u medijskom centru srednje škole, što je značilo da svi moraju da paze da se ne sapletu o električne kablove. Odnosno, svi bi morali da paze da se pojavio još neko osim Džejn i gospodina Robišoa, drugog učitelja drugog razreda, kao i školskog domara, koji je rekao da je tu samo zato što čeka da svi odu kući pa da može da zaključa.

Sladoled je bio serviran na jednom od stolova za štampače: dva pakovanja sladoleda od vanile, limenka sirupa herši, plastične šolje s raznobojnim šećernim mrvicama, a izlomljeni krekeri od integralnog brašna i kikiriki bili su na gomilicama po stolu. Bio je to možda najdepresivniji prizor koji je Džejn ikada videla. Jedini znak da je škola uložila trud u taj događaj bila je živa muzika. Neka žena je svirala mandolinu u uglu, izvodila pesmu *Man of Constant Sorrow* s varljivom lakoćom.

Ta žena je imala okruglo, srdačno lice, a kosa joj je izgledala kao da je od stotinu smeđih spirala za sveske – te debljine i te čvrstoće. Svaki pramen je bio zaseban, čvrst uvojak, ali Džejn je ipak imala utisak da su sve lokne isprepletene i da se kroz njih ne može provući češalj. Izvođačica na mandolini imala je na sebi prugastu pamučnu haljinu koja je lepršala oko njenih širokih, ravnih bokova i videle su joj se lepe, devojačke noge, bez ijedne proširene vene. Kad je videla kako gospodin Robišo pije sirup direktno iz limenke, naglo je počela novu pesmu i zapevala: „*Pustiću te da limenku ulja iskapiš, ali kad mi u dvorištu povratiš...*“

Džejn se nasmejala i prišla da joj se predstavi. Ispostavilo se da tu ženu zapravo niko nije unajmio da zabavlja prisutne, već da je nastavnica muzičkog u srednjoj školi. Kazala je Džejn da se zove Frida Ficdžerald i predložila joj da odu sa sladolednog druženja u *Sportsmen bar*, i od tada su bile prijateljice.

Pričalo se – u Bojn Sitiju generalno, a pričao je i gospodin Sprigs iz gvoždare – da se Frida nikad nije udavala, da nikad nije bila verena, da nikad nije imala momka, da se čak nikad nije ni ljubila ni sa kim. (Gospodin Sprigs je rekao Džejn i da

Frida nikako ne može biti lezbijka jer nema mačku.) Džejnina je pak teorija bila da je Frida udata za muziku, ali ipak je ostala znatiželjna povodom tih glasina. Pa nije valjda žena tako slatka i prijatna kao Frida stigla čak do trideset osme godine a da se nikad nije ljubila? Ljubila i još nešto?

Svakog četvrtka uveče Džejn i Frida su odlazile u *Sportsmen bar* i pile votka-martini sve dok Frida ne izvadi svoju mandolinu i dok ih Sportsmen ne zamoli da odu. U četvrtak posle upoznavanja s Dankanom, Džejn je ispričala Fridi sve o njemu.

„Dankan Rajfild?“, upitala je Frida odmah.

„Da“, odgovorila je Džejn, uživajući da čuje njegovo ime.

„Oh.“

„Poznaješ ga?“

„Oh, da.“ Frida je kašljucala jedan dug trenutak. Kad je ponovo progovorila, učinila je to polako i isprekidano kao da štucala. „On je vrlo... fin. Prilično je... ljubazan. I krajnje... društven.“

Džejn je zaškiljila. „Ali ima nešto što nećeš da mi kažeš?“

Frida je uzdahnula. „Samo to da je imao užasno mnogo devojaka.“

„Zar to nije očekivano?“, upitala je Džejn. „Najzad, ima četrdeset dve godine.“

„Mislim da je imao dovoljno devojaka za, kako da kažem... za mnogo četrdesetdvogodišnjaka“, odgovorila je Frida. „Možda čak i za mnogo osamdesetčetvorogodišnjaka.“

Džejn je brzo preletela u mislima poslednjih nekoliko dana. *Zaista* joj se činilo da Dankana poznaju sve žene s kojima su bili u kontaktu. Konobarice i kasirke i prodavačice i recepcionerke. Mislila je da je razlog samo život u malom gradu.

„Hoćeš da kažeš da neće biti monogaman?“, upitala je Fridu.

Frida je otpila veliki gutljaj martinija i razmislila. „Ne, nije to“, rekla je konačno. „Štaviše, neke žene su mi kazale da je dobar momak. Mislim, to nije rekla Ketu Gitri, ona priča samo o tome kako je stalno išao kod bivše žene da joj popravlja stvari

po kući, a Karen Vikers se žalila na to što je stalno tražio od nje da zove njegove mušterije i da ih obavještava kako im nameštaj još nije gotov. Većina ljudi kaže kako je jednostavno navikao da bude neoženjen, ali ne voli da spava sam. Oh, ali ne slušaj mene, Džejn! Šta ja znam? Stvarno je mnogo dobar prema Džimiju Dželikou, čoveku koji radi u njegovoj radnji. Mislim da niko u Bojn Sitiju ne bi imao toliko strpljenja.“

Džejn je zamišljeno mešala svoje piće, a onda su prešle na druge teme.

Te noći se Džejn nije dovoljno napila da bi pitala Fridu da li je tačno da nikad nije imala seks ni sa kim, čak ni sa nekim pijanim sezonskim radnikom, ali imala je snažan utisak da će takvo veče doći. To je bilo neizbežno kao izlazak sunca.

LJUDI SU UPOZORILI DŽEJN kako zime u Severnom Mičigenu umeju da budu teške, ali ona nije obraćala mnogo pažnje na to. (Bio je april kad je došla na razgovor za posao; vazduh je lepo mirisao, bio je svež i topao i pun obećanja.) Pa čak i sad kad su se dani brzo sve više skraćivali, a drveće otreslo lišće s grana, jedva da je na to obraćala pažnju. Bila je previše zauzeta.

Dankan je svake noći spavao u njenoj kući i svakog jutra ju je vozio na posao svojim zarđalim belim kombijem za isporuku nameštaja. Džejn bi se oprostila od njega poljupcem i izašla sa suvozačke strane smejući se – skoro svaki put bi joj suknja zapela za žicu koja je štrčala iz sedišta, pa bi svi u školskom dvorištu videli njene duge noge u crnim hulahopkama – a onda bi se obrela na pločniku i mahala mu.

Počela je da upoznaje učenike. Za Teda Bermana se ispostavilo da je mali genije za matematiku, mada i dalje nije znao mesece u godini. Skot Steford, koji je imao muke sa čitanjem, pisanjem i spelovanjem – i toliko menjao odgovore da su na papiru ostajale rupe od brisanja – nije više bio nimalo uzdržan

na odmoru i provlačio se između rešetaka penjalice kao da je od istopljenog čelika. Sijera Savicki je dozvolila Maraji Viser da sedi pored nje za vreme ručka, što je bio čin sličan rukovanju Jicaka Rabina s Jaserom Arafatom. Džena Leblank, čiji je otac bio veterinar, postavila je tačnu dijagnozu za bolest ruke, stopala i usta Gregorija Dorsija.

Džejn se kretala među njima nasmejana i vedra, zapanjena što niko ne vidi da su joj usne malo otečene od Dankanovih poljubaca, da funkcioniše sa samo pet sati sna, da njena mila i velikodušna priroda potiče iz njene lične sreće.

Onda bi došlo popodne i Dankan bi je čekao u kombiju uz ivičnjak. Izjurila bi iz učionice, u žurbi, dok je za njom vijorio šal ili rukav džempera, pa ušla i sela pored njega.

Teška zima? Ko još brine o takvim stvarima?

DŽEJN SE ZALJUBILA U RADNJU s polovnim stvarima. Ona, naravno, nije bila savršena – nijedna ljubav to nije – i moralo se zažmuriti na prašnjave bočice za bebe i korišćene plastične posude za hranu i grozne knjige u mekom povezu, otečene od nečijeg boravka na plaži. Ali Džejn je volela druge stvari – kitnjaste čaše za desert, i kabaste tegle za keks, i prekrivače od krpica, i staromodne kožne jakne, i dukserice tako meke i izbledele da je već sam pogled na njih budio u njoj želju za voćnim sladoledom sa šlagom.

Odvela je Dankana u prodavnicu polovne robe zato što je mislila da će mu se to mesto dopasti, da je puno potencijala. Ali Dankan je sve vreme proveo sedeći na izlizanoj fotelji kraj ulaza u radnju i razgovarao o pecanju sa čovekom za kasom, ili prebiraio po kartonskoj kutiji sa starim brojevima *Plejboja*, čak iz pedesetih godina. Primerici *Plejboja* nisu bili za prodaju, već samo za razgledanje – još jedna stvar na koju je trebalo zažmuriti.

„Ne razumem svrhu svih tih *Plejboja*“, kazala je Džejn kad su izašli na ulicu.

„Šta tu ima da se razume?“, upitao je Dankan.

„Pa zar oni nisu za razgledanje kad si sam, u spavaćoj sobi, s navučenim zavesama, u ponoć?“, upitala je. „A ne javno, u radnji s polovnom robom?“

„Oh, pa lepo je i jedno i drugo“, odgovorio je Dankan i uzeo je za ruku.

SAD KAD JE DŽEJN imala momka, želela je da pozove društvo na večeru. Zamišljala je kako će obući nešto starinsko – plišanu pidžamu za opuštanje kod kuće, ako nađe neku – pa da posle svi pričaju: *Ona Džejn je prava devojka za Dankana, tako samouverena i prefinjena*. Poslužiće pečenje sa šargarepom i krompir-pireom, pa će posle svi pričati: *Tako jednostavan obrok, ali kod Džejn tako elegantan*. Upaliće desetine svećica i prekriće lampe crvenim ešarpama, pa će o njoj govoriti: *Džejn je sva sijala i ima mnogo lep dom*. Na kraju joj je sinulo da se raduje samo onom delu žurke kad svi odu kući, i kojem ona zapravo neće prisustvovati, ali tad su pozivnice već bile poslate.

Osim Dankana, pozvala je Fridu, bračni par Maršal iz susedne kuće i svog oftalmologa doktora Elgina sa suprugom, koji živi u Petoksiju. Rekla je Dankanu da pozove i Džimija Dželikoa, čoveka koji mu pomaže u radnji.

Prvi je stigao Dankan, pošto je već bio tu od prethodne noći. Postavio je posude sa čipsom i umakom i zdelu sa orasima u dnevnoj sobi dok je Džejn pravila belinije u kuhinji. Želela je da posluži koktel koji će biti njen zaštitni znak, pa da posle svi pričaju... više se nije sećala šta želi da pričaju dok se mučila da ispasira breskve iz konzerve a da se ne isprska po odeći. Nije mogla da nađe starinsku pidžamu za po kući. Umesto toga je obukla bluzu od čipke i dugu suknju od pačvorka koju je kupila u prodavnici polovne robe. Dankan joj je rekao da izgleda kao lepa seljančica, a to baš i nije imala u planu.

Maršalovi su stigli prvi – Džejn ih je zapravo čula kad su izašli iz svoje kuće, trenutak pre nego što su pozvonili na vrata. Oni su bili par u kasnim četrdesetim godinama i ličili su jedno na drugo, oboje s kratkom sivosmeđom kosom i naočarima.

Gotovo čim su seli, s belinijem u rukama, gospodin Maršal je rekao Džejn: „Vidim da si kupila novu garnituru za dvorište.“

„Da“, odgovorila je Džejn smešeći se, „ja...“

„I novi stočić za kafu.“ Lako je bilo shvatiti šta misli: da ona previše troši.

„I jedno i drugo sam kupila u prodavnici polovnih stvari“, kazala je Džejn nelagodno. „Sad skoro sve kupujem u radnji s polovnom robom.“

Gospodin Maršal kao da se lecnuo. „Molim? Čak i donje rublje?“

„Ne“, odvrtila je Džejn. „Ali jesam tamo kupila posteljenu, pa pretpostavljam da sam na korak od toga da kupim i donje rublje.“

„Ja kupujem novo donje rublje.“ Gospodin Maršal se okrenuo prema svojoj ženi. „Zamisli da kupiš polovno korišćeno donje rublje.“

Ali činilo se da gospođu Maršal više zanima razgovor s Dankanom. „Smem li da pitam kad planiraš da završiš moje trepezarijske stolice?“, upitala ga je. „Ima već četiri meseca kako su svih šest kod tebe.“

„Kod mene su *četiri stolice već šest meseci* – da se tačno izrazim“, rekao je Dankan pa se nagnuo napred s kauča da uzme još umaka od crnog luka.

„Pa, vidiš, toliko su dugo kod tebe da sam zaboravila čak i to koliko sam ih imala“, odvrtila je gospođa Maršal, a Dankan je progundao nešto s divljenjem, slično zvuku kad neko pri slobodnom bacanju u košarci postigne poen.

Ponovo je zazvonilo na vratima i Džejn je skočila sa stolice tako revnosno da se umalo nije soplela o rub svoje duge suknje.

Bila je to Frida, sa svojom mandolinom u kutiji preko ramena, i dovela je Džimija Dželikoa.

Džimi je bio sitan mlad čovek čupave smeđe kose i pomalo nezgrapnog koraka. Izgledao je kao da ima dvadeset godina, mada je Džejn od Dankana saznala da je u kasnim tridesetim. Mnogi ljudi su joj ga opisali kao nekog ko „sporo shvata“, i ona je odmah uvidela šta su time hteli da kažu. Imao je pomalo odsutan izraz lica, čak i kada se smešio. Sumnjala je u to da je teže intelektualno oštećen – pre bi rekla da ima IQ ispod osamdeset, a budući da je odrastao u tako malom gradu, nije rano dobio adekvatnu pomoć da to kompenzuje. Imao je lepo lice, pomalo pegavo, a koža između obrva bila mu je potpuno glatka, kao da nikad u životu nije ni o čemu brinuo. Skoro pa je bio zgodan, ali nedostajalo mu je intelektualne zrelosti koja bi mu dala dečačku privlačnost; pa je ostao na milom detinjastom liku.

Rukovala se sa Džimijem i zagrlila Fridu, a onda su stigli doktor Elgin i njegova supruga. Doktor Elgin je bio pričljiv i neposredan – zbog čega ga je Džejn i pozvala – ali njegova žena je zračila učtivom zbnjenošću nekoga ko nije sasvim shvatio čemu ta večera. Džejn ih je sve međusobno upoznala pa se izvinila i otišla u kuhinju da napravi još belinija.

Baš kad je unosila poslužavnik s pićem u dnevnu sobu, doktor Elgin je rekao: „Džejn, mislim da će vam se lampa zapaliti.“

Morala je prvo da žurno spusti poslužavnik pa da odjuri i skloni crvenu svilenu ešarpu sa stone lampe, jer je zaista bila počela da se dimi. Otvorila je prozore da se ne bi aktivirao detektor dima i mahala ešarpom u vazduhu. „Molim vas, samo vi uživajte u piću“, rekla je gostima i pokušala da baci upropašćenu ešarpu kroz prozor a da niko ne primeti.

Okrenula se nazad prema sobi baš kad je Džimi najednom jauknuo. Stavila je u svako piće po slatki stakleni štapić za mešanje koktela, u obliku prugaste šećerleme, a Džimi je pomislio da su to pravi štapići od slatkiša pa je pregrizao svoj napola.

„Gospode, osećam se užasno“, kazala je Džejn svima dok je Džimi u kupatilu pljuvao krv i krhotine stakla. „Treba li da ga odvezemo u hitnu službu?“

„O, biće on dobro“, uverio ju je Dankan. „Nije išao u hitnu ni kad se slučajno zaključao u radionicu za finiširanje i cele noći udisao isparenja boje i laka.“

To se Džejn baš i nije činilo najlogičnije, ali u tom trenutku se Džimi vratio u sobu i rekao: „Dobro sam, stvarno, Džejn. Samo ću držati salvetu da zaustavim krvarenje.“

I tako je Džimi do kraja večeri sedeo s belom platnenom salvetom koja mu je virila iz usta, i pomalo ličio na pastrmku.

Pečenje je bilo izvrsno, ali pladanj na kojem je Džejn poslužila šargarepe bio je mali, pa bi se povrće skotrljalo svaki put kad se neko posluži. Krompir-pire je bio suviše gust, pa su imali problema čak i da izvade iz činije kašiku za sipanje. Napravila je kiflice s grožđicama, ali očigledno nije dobro izmešala brašno jer su neke kiflice imale samo po dve grožđice, zbog čega su neprijatno ličile na miševe koji zure.

Još od pre večere činilo se da gospođa Elgin želi nešto da kaže, pa je sad konačno spustila viljušku i obratila se Dankanu: „Izvini, ali kako je moguće da se ne sećaš seksa sa mnom posle koncerta *Grejtful deda* hiljadu devetsto devedeset četvrte?“

Doktor Elgin se mučio da otvori bocu penušavog vina i u tom trenutku mu se palac okliznuo pa je čep izašao bez očekivanog zvuka.

Dankan je podigao pogled sa svog tanjira. „Bio sam na trinaest koncerata *Grejtful deda* hiljadu devetsto devedeset četvrte. Možeš li da budeš određenija?“

Nastala je mala pauza, a onda je gospodin Maršal prokomentarisao da se uvek vidi kako je ekonomija u padu kad ljudi na svečanim večerama serviraju pečenje. Gospođa Maršal je pričala doktoru Elginu o operaciji katarakte njene majke. Džimi se davio svojom salvetom.

Kad je Frida popila dve čaše vina pa izvadila mandolinu i pozvala sve da pevaju *Ješću za stolom dobrodošlice*, Džejn joj je zapravo bila zahvalna.

JEDNOGA DANA NAREDNE NEDELJE Džejn i Dankan su sedeli u njegovom kombiju, ispred *Kilvinove sladoledžinice*, kad im je prišla jedna krupna žena i pokucala na prozor s vozačke strane. Dankan ga je spustio i žena mu je rekla: „Rekla bih da ti je razbijeno levo poziciono svetlo.“

„Znam za to“, odgovorio je Dankan, neuznemiren. „Dao sam Džimiju da vozi kombi po dvorištu pilane.“

„Oh, zaboga“, kazala je žena, kao da niko pri zdravoj pameti ne bi dao Džimiju da vozi bilo gde. (Što je unekoliko tačno, pomislila je Džejn.)

Žena je pogledala preko, u Džejn, i činilo se da je puna neodobravanja. Džejn je jela sladoled od čokolade u kornetu i osećala se kao dete koje je svesno ušlo u kombi pedofila.

„Možeš dobiti kaznu ako tako voziš“, kazala je žena Dankanu.

Dankan je uzdahnuo i protrljao zadnju stranu vrata. „Postaraću se za to, Agi.“

Agi! To je Agi! Džejn ju je pažljivije pogledala i videla da ne bi bilo precizno reći da je krupna. Agi je imala široko lice, na osnovu čega bi se automatski pretpostavilo da ima i široko telo, ali zapravo je imala izuzetnu figuru, bujnu i prsatu, i što još više zabrinjava, zračila je krepkom, zdravom seksualnošću mlekarice. Kosa joj je bila svetla i talasasta i nehajno vezana pozadi, a okovratnik bluze otkrivao je veliki deo mlečnobelog dekoltea.

„Možda bi mogao da me upoznaš sa svojom prijateljicom, Dankane“, naglasila je Agi.

„Agi, ovo je Džejn“, rekao je Dankan. „Džejn, ovo je Agi.“

„Zdravo“, kazala je Džejn.

„Zdravo.“ Agi je zaklonila rukom oči od sunca. „Vi mora da ste ona cura što je kupila kuću Kelerovih.“

Džejn je klimnula glavom. „Da...“

„Baš šteta što su se razveli i odselili na jug“, kazala je Agi.

„Nisam ih poznavala.“ Džejn je obuzdala neodoljivu potrebu da potone niz sedište. „Samo sam kupila njihovu kuću.“

Agi je ispuštala neki neodređen zvuk. Džejn se tad setila da je Agi agentkinja za nekretnine, pa se zapitala da li zato ima tako prodoran i procenjivački pogled – da proceni ljude i njihove kuće.

„Trebalo li ti još nešto, Agi?“, upitao je Dankan.

Agi je odvojila pogled od Džejn i kazala Dankanu: „Izgleda da nam se smrzao motor duvaljke za lišće, pa sam mislila da dođeš da pogledaš.“

„Jeste li je punili čistim benzinom?“, upitao je Dankan. „Zato što treba da koristite mešavinu benzina i ulja. Neka Gari proveri svećice.“

Agi se namrštila. „Znaš da Gariju ne ide s duvaljkama za lišće.“

Šta to znači? Da Gari ne odobrava te mašine, ili da ne veruje u njih, ili da se nekako ne slaže s njima?, poževela je da pita Džejn, ali sladoled joj se topio, pa je morala da nastavi da ga liže. Osećala se kao pas koji pije iz zdele za vodu dok mu vlasnici razgovaraju iznad glave.

„Mislim da ću moći da svratim do vas u utorak“, rekao je Dankan. „A sad se bolje vrati Gariju dok se sasvim ne ispruži u horizontalu.“

Svi su pogledali ka pločniku, gde je neki čovek zaista sedeo na klupi i iz minuta u minut postajao sve horizontalniji – ispružio je noge i spuštao se sve dok nije naslonio glavu na naslon klupe. Bio je to mršav, ćelav muškarac pomalo ulegnutih prsa. Džejn je samo piljila u neverici: Agi je ostavila Dankana zbog njega?

Agi je iznervirano uzdahnula i odmarširala prema klupi.

Džejn je odgrizla komad korneta. „Znači, to je Agi.“

„Aha“, odgovorio je Dankan. A onda je, bez pitanja, dodao: „Ima potrebu da sve kontroliše.“

„Mislim da je još zaljubljena u tebe“, kazala je Džejn. Ne bi mogla da objasni zašto je to rekla, zašto je uopšte to i pomislila. Osim možda zato što Agi nije bila jedina sa izoštranim instinktima.

Dankan je odmahnuo glavom. „O, nije. Poslednji put smo spavali zajedno pre najmanje pet ili šest godina.“

„Poslednji put?“ Džejn je piljila u njega. „Hoćeš da kažeš da si spavao sa Agi otkad se ponovo udala?“

Dankanu je bilo nelagodno. „Da, ali to ništa nije značilo.“

„To uvek nešto znači“, odvrtila je Džejn. I to je bilo tačno. Možda ne znači oboma isto, ali uvek nešto znači.

„Više to ne radimo“, rekao je Dankan. „Sad joj stvarno samo kosim travnjak kad odem tamo.“

Džejn je znala da ne treba da pridaje tome važnost – to je sad istorija. Sve se to dogodilo pre nego što je Džejn upoznala Dankana, čak i pre nego što se doselila u ovaj grad. Ali ipak joj se srce skupilo kao sunder pronađen ispod sudopere: smežuran, krut, isceden i suv.

„Sladoled ti se otopio i curi ti po ruci“, kazao joj je Dankan blago.

SREDINOM NOVEMBRA Džejn je obavila razgovore s roditeljima, i mada su roditelji njenih učenika većinom bili ljudi koji se s ljubavlju brinu o svojoj deci i cene obrazovanje, ipak je bila uznemirena. Svi roditelji žele da čuju lepe reči o svojoj deci, ali ponekad moraš reći i ono loše. Ako to loše kažeš suviše subtilno, roditelji ti ne poveruju. Ako pak kažeš previše otvoreno, uzrujaju se. Zapravo, često ti ne poveruju u svakom slučaju, a onda se još i uzrujaju. To je kao intervencija za alkoholičara svakih dvadeset minuta tokom celog radnog dana.

Dankan je ceo taj dan proveo u školi sa Džejn. Oh, Džejn je znala da je malo razgovarao i s pomoćnikom direktora o pecanju na mušicu, i da je maltretirao Fridu tako što ju je zvao i pretvarao se da je neko zainteresovan za privatne časove mandoline, ali uglavnom je bio tamo, uz Džejn.

Ulazio je u Džejinu učionicu između razgovora i masirao joj ramena. Za ručak joj je doneo sendvič s ćuretinom debeo pet centimetara i buket belih rada. Popravio joj je stolicu da može da se okreće bez cijukanja i pričvrstio na zid otpalu policu ispod table, i popeo se na Džejin sto da štapom za pokazivanje skinе s neonskog osvetljenja bananu koju je neko tamo bacio.

Drugi stresan element razgovora s roditeljima bio je taj što bi Džejn ponekad stekla malo uvida u život svojih učenika i saznala nešto što radije ne bi da zna.

Kao kad je otac Kristal Or pitao koji je to razred, a kad mu je Džejn rekla da je drugi, odgovorio je: „Au, zar je Kristal već u drugom?“

Ili kad je majka Seta Dorsija pitala šta bi se desilo kad bi, pretpostavimo, roditelj uradio učeniku domaći zadatak iz matematike. Džejn joj je kazala da roditelji koji rade domaće zadatke sprečavaju decu da nešto nauče. „Ali šta bi se desilo?“, pitala je Setova majka. Džejn joj je odgovorila da bi se, u slučaju da to postane redovno, umešao direktor škole. „Ali šta ako ne biste mogli da *dokažete*?“, nastavila je Setova majka. „Šta kad bi dete to poreklo?“

Otac Lindzi Merkado kazao je Džejn kako mu je Lindzi rekla da je mesečina u stvari odraz sunčeve svetlosti i hteo je da zna zašto Džejn širi lažne informacije.

Majka Brajane Vuten pustila je iz kaveza odeljenskog hrčka, a onda sve vreme razgovora jurila po učionici i dozivala: „Katberte! Katberte! Slušaj me!“ Džejn je imala samo minut na kraju, da joj kaže kako misli da Brajana ima problema da održi pažnju na času.

A otac Kenija Periša ogorčeno joj je rekao da Keni *definitivno* ume da čita na nivou drugog razreda zato što razlikuje svetlo forsters pivo od specijalnog gorkog forstersa kad mu kaže da ga donese iz frižidera.

Nakon poslednjeg razgovora Dankan je doneo Džejn njeno pivo iz ručnog frižidera u kombiju, pa mu je stavila stopala u krilo i on ih je trljao – masirao joj je unutrašnju stranu tabana snažnim, glatkim pokretima. To je zapravo bilo bolje od seksa, na neki način, jer koliko često sedite i mislite: *Tako sam umorna, želela bih seks s nekim?*

„Stalno“, kazao je Dankan kad mu je to rekla. „Ja to bukvalno stalno mislim.“

Pa su onda to i radili, na licu mesta, u učionici, iza zatvorenih vrata i sa ugašenim svetlom. Posle je Džejn nedeljama osećala strašnu krivicu kad god bi pogledala tepih sa Zecom Petrom.

DŽEJN SE NADALA da će Dankan želeti da provede Dan zahvalnosti sam s njom, nadala se romantičnom vikendu pored vatre. Međutim, rekao joj je da uvek provodi Dan zahvalnosti u severnom Mičigenu, u brvnari jednog svog prijatelja, gde pecaju pastrmku potočaru.

(Činilo joj se da ljudi koji žive na jugu države imaju brvnare u Gornjem Mičigenu, ali gde onda imaju brvnare ljudi koji žive na severu države? U Kanadi? I gde onda *Kanađani* imaju brvnare? U kojoj tački prestaje poriv da se ide severno pa ljudi odustanu i iznajme nešto na Floridi za povremeni boravak?)

I tako se Džejn odvezla dole u Grand Rapids, da provede Dan zahvalnosti s majkom. Njena majka je radila kao sekretarica jedne zubne ordinacije, pa su Dan zahvalnosti uvek provodile sa zubarom i njegovom porodicom. Svake godine je doktor Vomberli govorio Džejn kako njena majka vodi njegovu praksu sama, bez ičije pomoći. Džejn nimalo nije sumnjala da je to istina.

Njena majka je bila snažna, zdepasta žena s podvaljkom, širokog, lavljeg lica i impresivnog držanja. Džejn je ličila na oca, bila je plava na njega i vitkije građe. Majka je imala tamniju kosu i tamnije oči. Nosila je bifokalne naočari na lancu o vratu, a kad bi ih stavila i naherila glavu u stranu da te osmotri, znala si da će otkriti da ti nešto fali i bila bi u pravu. Džejn je slušala kako njena majka preko telefona potvrđuje zakazane preglede kod zubara: „Očekujemo vas sutra u devet, bez obzira na to kakvo će biti vreme.“ „Nećete nam protračiti vreme kao prošle nedelje, zar ne?“ „Zaista se nadam da ćete uspeti da budete tačni i da nećete prouzrokovati neugodnosti.“

A još gore je bilo u zubarskoj čekaonici, gde je Džejn provela mnoga popodneva kao dete, crtajući ili čitajući. „Vratite časopise na stalak kad završite s čitanjem“, strogo bi kazala njena majka pacijentima, „i nemojte da neki odnesete kući samo zato što ste u njemu našli recept koji biste da probate.“ Ili: „Ako ste prali zube i čistili ih koncem kao što treba, uverena sam da nemate razloga za brigu.“

Čovek bi pomislio da će pacijenti masovno napustiti ordinaciju, ali možda su se plašili da će ih Džejnina majka goniti i uloviti. Doktor Vomberli ili nije znao ili nije mario za njene taktike zastrašivanja. Uvek bi se raznežio za Dan zahvalnosti, potapšao njenu majku po ruci i rekao: „Bio bih izgubljen bez Filis, potpuno izgubljen.“

„Koješta“, kazala bi Džejnina majka, zadovoljna.

Ove godine Džejn je podozrevala da je doktor Vimberli malo popio pre večere jer ju je zagrlio i taj zagrljaj je trajao najmanje trideset sekundi. „Džejn, mala Džejn!“, rekao je. „Vidi ti nju kako je porasla! Filis mi kaže da ti se sviđa gore na severu.“

„Da, sviđa mi se“, odgovorila je Džejn i povukla se korak nazad.

„Filis kaže i da imaš momka“, nastavio je doktor Vimberli. „Neki radnik? Ili limar, šta li?“

Džejn je ljutito pogledala majku. „On je stolar“, kazala je doktoru Vimberliju.

„Ah!“ Doktor Vimberli se snishodljivo nasmejao, kao da mu je Džejn upravo rekla da je Dankan pesnik ili možda predsednik. „Da li je to među vama ozbiljno?“

„Da, veoma“, odgovorila je Džejn odlučno. (Doktor Vimberli je izgledao kao da će je ponovo zagrliti.)

„Ali za njega nije dovoljno ozbiljno da dođe ovamo za Dan zahvalnosti“, kazala je njena majka ne obraćajući se nikome određeno.

U subotu se Džejn vratila kući. Nije se bila čula s Dankanom zato što u onoj brvnari nema telefona, a ni Džejn ni Dankan nisu imali mobilni telefon. (Niko u Bojn Sitiju nije imao mobilni telefon – signal je bio takoreći nepostojeći jer se Bojn Siti nalazi u udolini. Jedini za kog je Džejn znala da ima mobilni telefon bio je doktor Hejven, mesni lekar opšte prakse, pa je nedeljom uveče morao da pešači planinom Avalanš da bi proverio ima li poruka.)

Na putu u grad provezla se pored Dankanovog stana, u nadi da se možda i on vratio ranije, ali bilo je mračno i delovalo zamandaljeno.

Međutim, na prilazu njenoj kući bio je njegov kombi, a Dankan je sedeo na stepenicama prednjeg trema. Na sebi je imao jaknu od džinsa, sa okovratnikom od bele vune koji se malo sjajio u mraku.

Parkirala je kola i izašla, noseći ručni prtljag. „Oh, ćao“, rekla je tiho. „Otkud ti ovde?“

„Zvao sam tvoju majku i rekla mi je da si krenula pre dva sata, pa sam mislio da dođem da te vidim.“

Džejn je za trenutak stajala, s torbom koja ju je lako udarala po nozi. „Riba nije grizla?“, upitala je.

„Grizla je“, rekao je Dankan. „Samo si mi nedostajala.“

Mesec je sijao (odrazom svetlosti, ne zaboravimo) kroz golo granje drveća, kao teška srebrna lopta što se odmara na

elegantnim crnim prstima, a Džejn je pomislila kako nikad nije videla nešto tako lepo.

PRVI SNEG JE PAO početkom decembra. Džejn je probudilo tandrkanje neke mašinerije pa je izvirila kroz prozor i ugleдала Dankana kako čisti prilaz njenoj kući kompresorom za oduvavanje snega. Svet je bio mek, beo i sav od kristala; jedine mrlje boje bile su crveni kompresor i zelena Dankanova jakna.

Sneg je ponovo pao sledeće nedelje, i još dva puta pre Božića. Svaki put je Džejn mogla da ostane u krevetu, na bezbednom i udobnom, mažena i pažena, znajući da će Dankan ili Džimi doći da joj očiste prilaz i pločnik pre nego što bude morala da krene na posao. Znala je, naravno, da će jedan od njih otići i do Agi, da očisti i njen prilaz jer Gari sigurno nije u skladnim odnosima ni sa kompresorom za sneg. Zapravo, možda i još neke prilaze osim Džejnjinog i Aginog. Možda je Dankan čistio prilaz svim svojim bivšim ljubavnicama, mada je pretpostavila da ipak nema toliko vremena.

Ako Dankan bude čistio njen prilaz, posle će tiho ući unutra i leći kod nje u krevet, svući će joj spavaćicu, tela toplog od napora, hladnih vrhova prstiju na njenoj kičmi. (Ako Džimi bude čistio njen prilaz, taj deo se neće dogoditi.)

DŽEJN JE KUPILA kratki večernji žaket u prodavnici polovne robe i obrubila ga satenskom trakom širine sedam i po centimetara i dodala beli svileni gajtan na džepove i revere. Nije mnogo vešta krojačica pa joj je za sve to trebalo mnogo dana. Ostale su joj modrice po prstima, i večernji žaket koji je izgledao gotovo isto kao onaj koji je kupila na buvljoj pijaci u Detroitu dve godine pre toga, samo ne tako lep.

Kad ga je pokazala Dankanu, gladio je brkove ceo minut. „Zime su ovde duge“, rekao je. „Tako je to.“

* * *

STIGAO JE BOŽIĆ, kao što uvek stiže, i doneo veliki nemir zbog davanja i primanja poklona. Uvek je tu briga da ćeš pokloniti nešto sitno nekome ko će tebi darovati skup poklon, ili da ćeš dati nekome dar, a on će te zauzvrat gledati belo, ili da ćeš dobiti neočekivan poklon koji zahteva da neplanirano uzvратиš tako što ćeš pokloniti nešto svoje (na brzinu umotano i ponekad mnogo voljeno). Osim toga, Džejn je živela u strahu da joj porodice njenih učenika ne poklone nešto užasno intimno – kao što je spavaćica ili ulje za masažu – pa će posle morati da piše pisamce zahvalnicu, ili da će joj Dankan pokloniti nešto užasno neintimno – kao što je korpa za otpatke – a ona će morati da se pretvara da joj se to mnogo sviđa. Po rastućoj napetosti pripreme za Božić bile su nešto poput Kubanske krize.

Ali na kraju je sve dobro ispalo. Učenici su joj poklonili male, promišljene poklone za koje je lako zahvaliti se: čestitke i šolje za kafu i mirisne sveće. Džejn je Fridi poklonila biografiju Boba Dilana, a Frida njoj CD s božićnim pesmama koje je sama snimila. Džejn je Dankanu poklonila plavu košulju na kopčanje, sašivenu od egipatskog pamuka. Imala je tanke pruge boje čilibara koje su mu se slagale uz boju očiju, a tkanina je bila meka kao voda. Dankan je poklonio Džejn prefinjenu srebrnu ogrlicu s priveskom u obliku lista. Nju bi to potpuno usrećilo da ogrlica nije bila identična onoj koju je nosila jedna od Dankanovih bivših devojaka – konobarica u restoranu *Roberts* – što joj je pobudilo u glavi slike Dankana kako pre mnogo godina kupuje mnogo tih ogrlica. Ali bez obzira na to, bila je zadovoljna.

U JANUARU je Frida pozvala Džejn da svira u njenom džag bendu* koji se sastojao samo od žena i zvao se *Džag bandits*.

* Grupa džez, bluz ili folk muzičara koja koristi jednostavne ili improvizovane instrumente kao što su bokali ili daske za pranje veša. (Prim. prev.)

„To je dobar način da upoznaš ljude“, rekla je Frida. „I ostale cure su vrlo fine. Pa, većina. Monika Danijels se ne rukuje ni sa kim jer kaže da joj to opterećuje ruku kojom drži gudalo. Znam da svi violinisti misle da ih zlostavljaju, ali ponekad se čini gotovo kao da sami to prizivaju.“

Džejn nije htela da kaže kako je sad kad je upoznala Dankana ne zanima da upoznaje još nekog, pa je pristala.

Džag bandits su dobili svoju prvu plaćenu tezu – Udruženje radiološkinja unajmilo ih je da sviraju na njihovom godišnjem skupu u biblioteci – i Džejn je obukla crni komplet, pantalone i sako, a oko vrata stavila crnu plišanu traku. (Neke od njenih odevnih kombinacija iz radnje s polovnom robom bile su uspeli je od drugih; u ovoj je izgledala pomalo kao pogrebica.)

Džejn nije osetila ništa što biste mogli nazvati izvođačkim ushitom, ali nije bilo tako loše udarati varjačama po tiganju dok je Frida svirala mandolinu, pa je bend izgurao kroz *Happy Feet* i još nekoliko čuvenih pesama iz *Mapet šoua*. Frida je nosila oko glave kožnu traku s resama, zbog koje je bilo vrlo teško razgovarati s njom i videti je, i bend je bio brojniji od publike, ali inače je veće dobro prošlo.

Dankan je bio jedan od petoro ljudi u publici, zbog čega je Džejn bila veoma srećna, a posle je pomoćnica dečje bibliotekarke otišla kući sa članicom benda koja je udarala u lavor, pa će to možda biti i noć seksualnog buđenja.

„Neće, osim ako nema velikih promena“, kazao je Dankan dok su se pešice vraćali Džejninoj kući. „Jer sam spavao sa obema davno, početkom devedesetih.“

„U isto vreme?“, upitala je Džejn. Zajapurila se u licu, a hladnoća joj je bojila obraze tako da je osećala svaki potez četkice.

„Ne, u razmaku od dve godine“, odgovorio je.

„Ima li nekog u Bojn Sitiju s kim nisi spavao?“, upitala je razdraženo.

„Oh, naravno“, rekao je Dankan. „Frida Fiddžerald, na primer.“

* * *

DŽEJN I DANKAN su bili pozvani na večeru kod Agi i Garija.

„Agi kaže da bi htela da te bolje upozna“, kazao joj je Dankan, a Džejn je osećala malu takmičarsku jezu. Obukla je farmerke i majicu kako ne bi odavala utisak da se previše trudi, a preko toga svoj novi večernji žaket da bi izgledala kao žena od stila i jedinstvena, ispod starinskog vezenog bež kaputa, za koji je bila sigurna da je lepši od svih kaputa koje ima Agi. Kaput je uz to bio isuviše tanak za temperaturu od minus devet, pa je skakutala s noge na nogu dok je stajala i drhtala na Aginom prednjem tremu. S bocom merloa u ruci, Dankan je pozvonio.

Čuli su kako Agi unutra kaže: „Šta misliš, ko je to na vratima?“, a Gari odgovara: „Nemam pojma. Je l' ti očekuješ nekoga?“

Džejn je pogledala u Dankana i zakolotala očima.

On se zamislio. „Možda je mislila na *sledeći* petak.“

U tome času je Agi otvorila vrata. „Oh, zaboga“, kazala je. Bila je u suknji od džinsa i ružičastoj bluzi s karnerima i, kao i uvek, zbog onog njenog mlečnog, kremastog izgleda, Džejn se osećala kao nastavnica fizičkog ili možda hrt.

„Ćao, Agi“, rekao je Dankan kao da se sve odvija po planu. „Mnogo ti hvala što si nas pozvala.“

„E pa, stvarno.“ Agi je zavrtila glavom. „Stvarno si nemoguć.“

Dankan je prošao pored nje i ušao u kuću, a Džejn je bojažljivo pošla za njim. „Izvini ako sam pogrešio datum“, rekao je, „ali sad smo tu. Ćao, Gari. Kako si?“

„Dobro, valjda“, odgovorio je Gari polako. Ležao je opružen na kauču ispred televizora, obučen u sivu trenerku. Džejn je u sebi zahvalila bogu što ga nisu zatekli samo u gaćama.

„Gari, ovo je Džejn.“ Dankan je mahnuo rukom ka njoj. „Džejn, ovo je Gari.“

„Drago mi je što smo se upoznali“, kazala je Džejn zvanično.

Gari je zaškiljio u nju kroz bifokalne naočari. „Kakvo je tvoje mišljenje o sijalicama s tri nivoa osvetljenja?“

„Sijalice s tri nivoa osvetljenja?“ Džejn je zatreptala. „Ovaj, mislim da su u redu.“

Gari se namrštio. „Hoćeš da kažeš da je u redu što moraš da donosiš odluku svaki put kad pališ lampu?“

„Dankane, nemam ništa za večeru“, prekinula ih je Agi. „Hteli smo da večeramo sendviče.“

„Nisu otvoreni sendviči, bez gornjeg komada hleba?“ , upitao je Gari.

„Nisu, dragi“, odgovorila je Agi.

„Ne volim otvorene sendviče“, rekao je Gari Džejn. „Suviše liče na tost.“

„Pa, Džejn i ja, na sreću, volimo sve vrste sendviča.“ Dankan je podigao bocu merloa. „Da otvorim vino?“

Po svemu sudeći, ostaće tu. Agi je prihvatila Džejin kaput i rekla: „Zar ti nije mnogo hladno u tako tankom kaputu?“

„Ne, uopšte“, odgovorila je Džejn trudeći se da obuzda zube da ne cvokoću.

Najgore cele večeri nije bilo to što su sendviči – grilovani paradajz, francuski kozji sir i timijan na bagetu – bili najukusniji sendviči koje je Džejn ikada jela, ni to što ih je Agi poslužila s *domaćim* čipsom od krompira da „zaokruže“ obrok, a ni to što je „slučajno“ imala knedle s jabukama od prethodnog dana, pa ni desert nije izostao. (Jebeno se pravila važna.) Najgore je bilo to što je sve zajedno počelo da liči na sastanak naslepo u kojem se Džejn i Gari muče, a Dankanu i Agi odlično ide.

Džejn je nekoliko puta pokušavala da razgovara s Garijem. Pitala ga je kako je raditi u *Stejt farmu* i koliko dugo živi u Bojn Sitiju, ali on ju je ignorisao i gledao vesti preko njenog ramena.

Pokušala je da razgovara s Dankanom i Agi, ali oni su razgovarali jedno s drugim.

„Jesi li čuo da se Klajv i Mišel Parsons razvode?“ , upitala je Agi.

Dankan je nabo viljuškom čips. „Je l' zato što Klajv spava s onom ženom što ima štand u Mensilouni?“

„Znaš za to?“, rekla je Agi, iznenađena.

Dankan je slegao ramenima. „Svi su znali osim Mišel, a sad je, pretpostavljam, saznala.“

Agi je uzdahnula. „Izgleda da su svi koje poznajemo razvedeni. Mislim da je to jako tužno, kao propast civilizovanog života.“

„Nisi mislila da je toliko tužno kad si se razvela od mene“, rekao je Dankan. „Tad si govorila da je to nešto najpametnije od svega što si ikada uradila.“

„Zar sam to kazala?“ Agi je izgledala kao da ju je obuzela neka topla nostalgija.

„Mnogo, mnogo puta“, odvratio je Dankan ogorčeno. „I *godinama* si govorila da je to što stavljaju tegle za bakšiš pored kase u radnjama razlog za propast civilizovanog života, a ne razvod.“

Njihov je razgovor bio nalik knedlama s jabukama, savršeno nabran po ivici i zatvoren. Džejn nije mogla dopreti unutra.

„Šta je to *alzašanin*?“, iznenada ju je upitao Gari.

Džejn je bilo drago što se bar potrudio. „Pa“, odgovorila je, razmišljajući, „to je nešto kao nemački ovčar...“

Gari ju je prekinuo: „Ko je Žil Vern?“

Džejn je videla odraz plavog ekrana u Garijevim naočarima. Saznanje joj je došlo kao gutljaj ledene vode: iza nje, na televizoru ugašenog tona prikazivali su kviz.

U pola osam Gari je skočio na noge i nastala je pomamna potraga za daljinskim upravljačem zbog toga što nikako nije odobravao *Točak sreće*, koji je sledeći bio na programu. Kad je isključio televizor, to kao da je bio znak da Džejn i Dankan treba da idu.

„Hvala, Agi“, rekao je Dankan na izlasku. „Doći ću da popravim toster ove nedelje.“

Džejn se nasmešila i mahnula, drhteći u vezenom kaputu. Iznenada se ponovo razvedrila kad je uzela Dankana za ruku. Neka Agi popriča s njim, neka Agi ima uspomene, neka popravi Agin toster. S kim Dankan ide kući? Sa Džejn, eto s kim.

* * *

„PA, NIJE BIO *pijan*“, kazala je Frida zamišljeno, mešajući piće. „I nije bio sezonski radnik, mada je došao u grad zbog Festivala višanja. I kad sam se probudila sutradan ujutru, on je već bio ustao i otišao s mojom najboljom pištaljkom za intonaciju.“

I to je bilo uglavnom sve u februaru.

ZIME SU DUGE u Bojn Sitiju. Stvarno jesu.

U MARTU je Dankan pozvao Džejn i rekao: „Imamo krizu.“

„Molim?“, upitala je Džejn sva srećna. Jer ako imaš zajedničku krizu, to znači da imaš i vezu.

„Agi su se smrzle cevi i kuća joj je poplavljena.“

„Oh“, rekla je Džejn.

„Ona i Gari su otišli u Livoniju na četiri dana i grejanje im se isključilo, a Gari se čak nije setio ni da ostavi slavinu da kaplje“, nastavio je Dankan. „I tako su se, zbog ledenih dana prošle nedelje, smrzle cevi i jedna je pukla i poplavila sve, od spavaće sobe do kuhinje. Možda već ima buđi u pregradnom gipsanom zidu.“

Činilo se da to zahteva nekakav odgovor, pa je Džejn rekla: „Gospode.“

„Moraju da se iseke najmanje na nedelju dana“, rekao je Dankan, „a ne mogu da borave u hotelu jer hotelsko grejanje škodi Aginim sinusima.“

I to je kriza? Džejn je poželela da se nasmeje. Ona je svakoga dana izlazila na kraj s krizama većim od toga. Prava kriza je kad se sve devojčice iz drugog razreda izuzev Maraje Viser okupe ispod tobogana na igralištu i sašaptavaju se, a Maraja Viser sedi na ljuljašci i odguruje se vrhom patike napred-nazad.

„Agi i Gari mogu da pređu ovamo“, kazala je. „A ja ću biti kod tebe.“

DŽEJN JE STAJALA na vratima onoga dana kad se Agi uselila, i trudila se da postigne izraz tople dobrodošlice, ali prvo što je Agi učinila bilo je da pokaže rukom ka zdeli sa suvim cvećem na kuhinjskom stolu i kaže: „Mislim da je ono moja supijera.“

„Nije nego moja“, odgovorila je Džejn. „Kupila sam je u prodavnici polovne robe.“

„Uverena sam da jesi.“ Agi se podbočila. „Ali nekad je bila moja. Dankan i ja smo je dobili kao poklon za venčanje od Mitfordovih. Prepoznala sam je po tome što je drška malo okrnjena. Koliko si je platila?“

„Devedeset devet centi“, rekla je Džejn. (U stvari, platila ju je dvanaest dolara.)

„Čekaj malo“, mirno se umešao Dankan. „Ko su Mitfordovi i šta je supijera? Po čemu se razlikuje od činije?“

„Oh, zaboga“, rekla je Agi. „Mitfordovi su moji *kumovi*, oni su me *krstili*. Sto puta si nedeljom išao u njihovu kuću na večeru.“

Dankan se zamislio. „Jesu li to oni ljudi s dobermanom koji je pokušao da te napadne kad si nosila bundu od veвериčjeg krzna?“

„Ne, to su Mejsonovi“, odvrtila je Agi. Oči su joj sevale dok je gledala supijeru i Dankana koji ju je ispitivao. Izgledala je kao da polaže pravo na oboje.

„Zašto si dala svadbeni poklon u radnju s polovnim stvarima?“, upitao je Dankan.

„Pa zbog okrnjene drške.“ Agi je slegla ramenima. „Osim toga, Gari ne voli supu.“

Džejn se izvinila i otišla da iz spavaće sobe uzme torbu sa svojim stvarima. I torba je bila iz prodavnice polovne robe, ali koža je iznenada izgledala staro i izlizano, a ne klasično i

voljeno, kao što je prethodno mislila. Naravno, to je ono loše u vezi s polovnom robom. Znaš da je u toj radnji sve s razlogom, kao što je okrnjena drška. Doneseš kući stvari drugih ljudi – supijere, kofere, muževe – i trudiš se da ih voliš najviše što možeš, ali to ne uspeva uvek.

ŽIVETI U DANKANOVOM STANU umnogome je bilo kao da živiš u Dankanovom kombiju za popravku nameštaja: mali pravougaoni prostor što jako miriše na razređivač boje, ispunjen prašinom i piljevinom i praznim limenkama od piva. Jedina stvarna razlika je bila u tome što je Džimi imao ključ od stana i dvaput je ušao dok su Džejn i Dankan vodili ljubav.

Prvi put Džimi je samo dograbio špahtlu i taktično se udaljio i izašao. Drugi put su on i Dankan kratko porazgovarali o šifonjeru nečije bake.

„Isuse.“ Dankan se obratio Džimiju preko ramena. „Je li to ona žena iz Bojn Folsa?“

„Jeste bogami.“ Džimi je klimnuo glavom. „Rekla je da će danas doći da vidi kako napreduješ.“

„Pa, onda stavi šifonjer nasred radionice i pospi oko njega malo piljevine“, rekao je Dankan. „Ja ću brzo doći.“

„Važi“, veselo je odvratio Džimi.

Dankan se ponovo okrenuo ka Džejn, koja je ležala pod njim, i rekao: „Izvini zbog ovoga“, potpuno istim tonom kojim ti se obrate u banci kad je red duži od dvoje ljudi.

Dankan je imao krevet za jednu osobu (Džejn je podozrevala da time hoće da obeshrabri žene da ostaju kod njega) i svake noći je spavala golih lopatica pribijenih uza zid kao kad deca stave šake na stakleno okno.

Za onih deset dana koliko je živela tamo, neprekidno je imala potmulu glavobolju od isparenja boja i lakova, stalno je udarala nožnim prstom o komad ograde od kovanog gvožđa, naslonjen na zid iza vrata kupatila, i otkrila je da nema članka